

РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN STOCK MARKET ON THE BASIS OF THE WORLD EXPERIENCE

У статті розглянуто сутність та інфраструктуру фондового ринку України. Здійснено аналіз розвитку фондового ринку України. Охарактеризовано три основні моделі організації фондового ринку: американську, європейську та змішану. Встановлено, що американська модель фондового ринку більш динамічна, ніж європейська, і здатна адаптуватися до будь-яких змін глобальної економічної кон'юнктури; найпоширенішою у світі вважається змішана модель, яка поєднує у собі риси двох попередніх моделей. Виокремлено основні закони в сфері правового регулювання фондового ринку України та ЄС. Визначено проблеми функціонування фондового ринку України. Опіраючись на досвід європейських країн, виділено основні заходи щодо удосконалення, покращення та стабілізації українського фондового ринку. Обґрунтовано, що гармонізація українського законодавства відповідно до європейських норм сприятиме приведенню функціонування системи національного управління фондовим ринком у відповідність до європейської практики.

Ключові слова: цінні папери; фондовий ринок; фондова біржа; моделі організації фондового ринку; євроінтеграція; правове регулювання фондового ринку; проблеми; заходи.

В статье рассмотрены сущность и инфраструктура фондового рынка Украины.

Осуществлен анализ развития фондового рынка Украины. Охарактеризованы три основных модели организации фондового рынка: американская, европейская и смешанная. Установлено, что американская модель фондового рынка более динамичная, чем европейская, и способна адаптироваться к любым изменениям глобальной экономической конъюнктуры; распространенной в мире считается смешанная модель, которая сочетает в себе черты двух предыдущих моделей. Выделены основные законы в сфере правового регулирования фондового рынка Украины и ЕС. Определены проблемы функционирования фондового рынка Украины. Оперируя на опыт европейских стран, выделены основные мероприятия по совершенствованию, улучшению и стабилизации украинского фондового рынка. Обосновано, что гармонизация украинского законодательства в соответствии с европейскими нормами будет способствовать приведению функционирования системы национального управления фондовым рынком в соответствие с европейской практикой.

Ключевые слова: ценные бумаги; фондовый рынок; фондовая биржа; модели организации фондового рынка; евроинтеграция; правовое регулирование фондового рынка; проблемы; мероприятия.

УДК 336.771

Харун О.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Хмельницький національний університет

Грицина Л.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Хмельницький національний університет

In article the essence and infrastructure of the stock market of Ukraine are considered. It was established that the stock market is the main component of the Ukrainian market economy, contributes to the restriction of monopoly, creates favorable conditions for competition, as well as rational allocation of financial resources. It was done, the fund market for Victorian low specific functions in economic policies, the very same development of which was carried out at the same time as the main role of the functional functions in our own department. The analysis of the stock market development in Ukraine showed that the share of securities traded freely in the stock market does not exceed 10.96 % of its total turnover. Three main models of the stock market organization are described: American, European and mixed. It is revealed that the American stock market model is more dynamic than European and is able to adapt to any changes in the global economic situation; the most widespread in the world is a mixed model that combines the features of the two previous models. It is argued that in view of Ukraine's proclamation of a course on European integration, the domestic stock market and its infrastructure can not develop in isolation from European experience and global trends in the transformation of capital markets. The basic laws in the field of legal regulation of the stock market of Ukraine and the EU are set out. The problems of functioning of the stock market of Ukraine are determined. Relying on the experience of European countries, the main steps have been taken to improve, improve and stabilize the Ukrainian stock market. Implementation of the above-mentioned measures will allow to expand the stock market infrastructure and create favorable conditions for placing financial resources, improve corporate governance, stimulate investment activity in the country, promote integration into the European and world capital markets. It is substantiated that harmonization of Ukrainian legislation in accordance with European norms will facilitate the functioning of the system of national stock market management in accordance with European practice.

Key words: securities; Stock Market; Stock Exchange; models of stock market organization; European integration; legal regulation of the stock market; problems; take action.

Постановка проблеми. Проголошений Україною курс на інтеграцію у європейські структури потребує насамперед формування сучасної високо розвинутої економіки, заснованої на новітніх досягненнях науки, техніки, технологій, інформації тощо. Реалізація зазначеної мети неможлива без залучення значних інвестиційних ресурсів. Досвід економічно розвинутих країн свідчить, що одним із головних джерел залучення капіталу та спрямування на інноваційний розвиток економіки є фондовий ринок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало вітчизняних авторів займаються вивчен-

ням проблем розвитку фондового ринку: М Алексєєв, С. Архієреєв, Л. Гриценко, Я. Зінченко, І. Івахненко, К. Калинець, І. Кицюк, В. Корнєєв, В. Кравченко, І. Лютий, К. Малишенко, Я. Міркін, Н. Мещерова, О. Мозговий, Н. Навроцька, А. Пересяда, М. Поплавська, В. Оскольський, В. Роєнко, О. Солтис, Г. Терещенко, В. Унінець-Ходаківська, В. Шелудько, І. Школьник та інші. Також заслуговують на увагу дослідження таких західних авторів, як Ф. Ален, Р. Бернард, А. Бут, М. Квінтін, Р. Левін, П. Хартман та інші. Однак деякі проблемні аспекти розвитку фондового ринку України залишаються поза увагою та потребують подальшого вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей розвитку та функціонування українського фондового ринку, впровадження світового досвіду розвитку ринку цінних паперів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фондовий ринок є основною складовою частиною української ринкової економіки. Він сприяє обмеженню монополізму, формує сприятливі умови для конкуренції, а також раціонального розміщення фінансових ресурсів [1].

Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» цінні папери – це документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що засвідчують наявність грошових або інших майнових прав, визначають взаємини між особою, а також передбачають виконання зобов'язань щодо умов їхнього розміщення [2].

Фондовий ринок використовує низку специфічних функцій в економічній політиці країни. Саме тому його розвиток та впровадження провідних ідей щодо збільшення його функціональності є пріоритетними завданнями.

Інфраструктура фондового ринку України представлена значною кількістю професійних учасників, серед яких найбільш важливою ланкою є організатори торгів – фондові біржі, діяльність яких спрямована на створення організаційних, технологічних, інформаційних, правових та інших умов для збирання та поширення інформації щодо попиту та пропозиції, проведення регулярних торгів фінансовими інструментами та вирішення спорів між членами організатора торгів тощо [3, с. 145].

Аналіз розвитку фондового ринку України свідчить, що частка операцій з цінними паперами, які вільно обертаються на фондовому ринку, не перевищує 10,96% від його загального обігу. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у січні 2018 р. становив 3,8 млрд. грн, що більше на 757 млн. грн. порівняно з відповідним періодом 2017 року (3,02 млрд. грн.). Протягом січня 2018 р. Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку зареєстровано 9 випусків акцій на суму 289,9 млн. грн. та 11 випусків облігацій підприємств на суму 954,7 млн. грн. За результатами торгів на організованому ринку цінних паперів протягом січня 2018 р. обсяг біржових контрактів з цінними паперами становив 21,5 млрд. грн. Протягом січня 2018 р. порівняно з даними 2017 р. обсяг біржових контрактів із цінними паперами збільшився на 49,4%. Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами зафіксовано з державними облігаціями України – 20,1 млрд. грн., що становить 93,6% від загального обсягу біржових контрактів [4].

Отже, незважаючи на позитивну динаміку основних показників розвитку вітчизняного фондового ринку, його якісні характеристики знаходяться ще на

низькому рівні, що перешкоджає йому ефективно виконувати функції, пов'язані із залученням та перерозподілом інвестиційних ресурсів для забезпечення стабільного економічного розвитку [5].

Безперечно, з огляду на незначну еволюцію національного фондового ринку, неможливо порівнювати його з фондовими ринками розвинених держав, але є сенс орієнтуватися на них.

У світовій практиці виділяють три основні моделі організації фондового ринку: американську, європейську та змішану.

За американської моделі банкам заборонено займатися деякими видами професійної та непрофесійної діяльності на фондовому ринку. Інвестиційні банки, фонди, компанії займають центральне місце на американському фондовому ринку. Ця модель характеризується здійсненням державою жорсткого регулювання та нагляду за поведінкою на ринку учасників угод із цінними паперами. Для США властиве повне розмежування між комерційною та інвестиційною діяльністю банків [6, с. 5].

Відзначимо, що американська модель у кінцевому вигляді є тільки в США. Європейці дають їй високу оцінку ефективності. Ця модель є зразком для наслідування для багатьох країн, які прагнуть створити у себе цивілізований фондовий ринок. Сильний бік регулювання американського фондового ринку – це створення спеціального інституту: комісії з цінних паперів і бірж, що забезпечує досягнення поставлених цілей [7, с. 159].

Американська модель фондового ринку більш динамічна, ніж європейська, і здатна адаптуватися до будь-яких змін глобальної економічної кон'юнктури.

В Європі не знайдеться і двох країн, що мають абсолютно однакові механізми державного регулювання фондових ринків. Однак наявна європейська специфіка.

Висока правова культура ведення бізнесу, у тому числі і на фондових ринках, є однією з головних ознак європейської моделі. Також поширене саморегулювання, тобто добровільна підтримка прийнятих законодавчих і етичних норм, правил і договорів не звільняє від відповідальності когонебудь із суб'єктів ринку цінних паперів, що порушили закон [7, с. 159].

Найяскравішим прикладом європейської моделі є модель фондового ринку Німеччини, тому її часто називають «німецька». Також така система діє у Великобританії, Швейцарії, Бельгії, Італії, Австрії тощо [8, с. 146].

Розглянуті моделі в чистому вигляді є тільки в Німеччині та США. Однак найпоширенішою в світі вважається змішана модель, яка поєднує у собі риси двох попередніх моделей. Змішана модель діє в більшості країн світу, зокрема у Франції, Японії, Південній Америці, Південно-Східній Азії та ін. Відповідно до цієї моделі на фондовому

ринку функціонують як професійні учасники, так і банківські установи у вигляді універсальних та спеціалізованих [9, с. 39]. Як свідчать дані, у світі приблизно у 10% країн функціонує європейська модель, у 30% – американська модель, у решті країн (60%) діє так звана «змішана» модель.

Український фондовий ринок поєднує у собі риси як американської, так і європейської моделей [10]:

1. Відповідно до рекомендацій американських експертів організована робота Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР); застосовуються механізми регулятивного впливу на ринок; продовжується робота над удосконаленням законодавства; впроваджується система державного моніторингу учасників ринку.

2. Інфраструктурні інститути ринку формуються в Україні на основі принципів, близьких до директив Європейського Співтовариства. Це стосується: біржових і депозитарних систем; способів регулювання ринків похідних цінних паперів; фінансових продуктів; регулювання вексельного обігу; упровадження сучасних стандартів бухгалтерського обліку та облікової системи ринку загалом.

Українська «змішана» модель фондового ринку характеризується тим, що комерційні банки здійснюють як традиційну банківську, так і інвестиційну діяльність.

Отже, зважаючи на проголошення Україною курсу на європейську інтеграцію, вітчизняний фондовий ринок та його інфраструктура не можуть розвиватися ізольовано від європейського досвіду і світових тенденції трансформації ринків капіталу. Однак фондовий ринок ЄС розвивався у кожній окремій країні за власними законами та правилами, які відрізняються між собою. Це перешкоджає фор-

муванню економічного простору для створення єдиного фондового ринку ЄС [11]. Тому згідно з правилами Європейського Союзу щодо забезпечення фондового ринку у його країнах прийнятним є принцип превалювання національного законодавства. Виходячи з цього, розвиток фондового ринку України повинен орієнтуватися на досвід європейських країн із врахуванням національних особливостей та власного законодавства (табл. 1).

На основі проведеного аналізу сучасного стану функціонування фондового ринку України слід виділити такі проблеми [13]:

1. Недосконалість конкурентоспроможності фондового ринку впливає із того, що не досить сприятливою є державна політика щодо оподаткування на фондовому ринку. Не завжди здійснюється оприлюднення вагової інформації про ринок цінних паперів, домінуючими цінними паперами на ринку залишаються державні, що певною мірою перешкоджає випуску нових із боку підприємницьких структур.

2. Проблема податкового стимулювання розвитку фондового ринку потребує звільнення від обкладення податком на прибуток підприємств та податком на додану вартість некомерційних організацій фондового ринку; скасування плати за реєстрацію інформації про новий випуск цінних паперів. Також доцільно відмовитися від оподаткування курсових різниць, що виникають під час перерахування у національну валюту інвестицій на фондовому ринку, які надходять в іноземній валюті.

3. Проблема корпоративного управління ринком полягає в недосконалії системі розкриття інформації про вартість цінних паперів та об'єкти інвестування через інструменти фондового ринку.

Таблиця 1

Основні закони у сфері правового регулювання фондового ринку України та ЄС

ЄС	Україна
Директива 2004/39/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 р. щодо ринків фінансових інструментів.	Закон України від 23.02.2006 р. «Про цінні папери та фондовий ринок».
Директива Ради 85/611/ЄЕС про узагальнення законів, що стосуються інститутів спільного інвестування.	Закон України від 15 березня 2001 р. «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)».
Директива Європейського Парламенту та Ради 2001/34/ЄС від 28 травня 2001 р. про допуск цінних паперів до офіційного лістингу на фондовій біржі і про інформацію, що повинна бути опублікована.	Рішення НКЦПФР від 14 грудня 2012 р. «Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж».
Директива Європейського Парламенту та Ради 2004/109 від 15 грудня 2004 р. про гармонізацію вимог щодо прозорості інформації про емітентів.	Рішення ДКЦПФР від 24 грудня 2013 р. «Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів».
Директива Європейського Парламенту та Ради 2003/6/ЄС від 28 січня 2003 р. про інсайдерську діяльність та маніпулювання ринком.	Рішення НКЦПФР від 5 вересня 2011 р. «Про затвердження Порядку запобігання маніпулюванню цінами під час здійснення операцій із цінними паперами на фондовій біржі».
Директива Європейського Парламенту та Ради 98/26/ЄС від 19 травня 1998 р. щодо кліринго-розрахункової діяльності.	Рішення ДКЦПФР «Про затвердження Положення про розрахунково-клірингову діяльність».

Джерело: [12]

4. Мала розбудова інфраструктури фондового ринку потребує організації обміну інформацією між організаційно оформленими ринками, оскільки такої організації на тепер немає. Також виникає необхідність запровадження електронного документообігу під час укладання та виконання угод із цінними паперами, прийняття єдиних стандартів та сертифікації систем електронного цифрового підпису та шифрування даних.

З огляду на визначені вище проблеми та опираючись на досвід європейських країн, необхідно виділити основні заходи щодо удосконалення, покращення та стабілізації українського фондового ринку [14; 15]:

- стабілізація законодавчої бази, створення належної системи захисту прав інвесторів, власників цінних паперів;

- прийняття єдиного закону, який регулював би випуск та обіг усіх видів цінних паперів і питання професійної діяльності на ринку фінансових інструментів, депозитарного обслуговування, регулювання ринку фінансових інструментів;

- запровадження дієвої системи фінансової відповідальності щодо порушників, професійних учасників ринку цінних паперів;

- забезпечення розвитку ліквідності організованого ринку насамперед за рахунок консолідації та зростання частки організованого ринку;

- цілеспрямоване формування мережі інституційних інвесторів;

- уніфікація обліку цінних паперів, централізація депозитарної системи та її інтеграція у міжнародний ринок цінних паперів;

- поліпшення якості професійної діяльності та підвищення рівня компетентності фахівців на ринку цінних паперів, ознайомлення їх зі світовим досвідом організації фондового ринку шляхом міжнародного обміну та стажування;

- створення універсальної національної біржі, яка буде діяти на принципах регульованих ринків ЄС і буде здатна інтегруватися у світовий фінансовий простір;

- забезпечення поетапного створення єдиного центрального депозитарію України з урахуванням світового досвіду інтеграції обліково-фінансової інфраструктури;

- підвищення прозорості операцій на фондовому ринку та інформації емітента щодо свого фінансового стану та результатів діяльності згідно з вимогами Міжнародної організації комісій з цінних паперів та Директивами Європейського Союзу;

- удосконалення інституційної структури ринків капіталу з метою диверсифікації ресурсної бази та залучення збережень населення;

- розроблення ефективної системи державного регулювання ринків капіталу з метою контролю за дотриманням вимог законодавства, запобігання шахрайству тощо.

Упровадження вищезазначених заходів дасть змогу розширити інфраструктуру фондового ринку та створити сприятливі умови для розміщення фінансових ресурсів, поліпшити рівень корпоративного управління, стимулювати інвестиційну активність у країні, сприятиме інтеграції в європейський та світові ринки капіталу [5].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, фондовий ринок України відносно молодий, поступово розвивається, однак нині він не здатний вирішувати масштабні завдання щодо акумуляції та перерозподілу ресурсів, що зумовлено відсутністю довгострокової комплексної політики держави. Найбільш актуальними проблемами розвитку вітчизняного фондового ринку залишаються такі: інституційні; фінансові; інвестиційні; державного регулювання. Досягнути позитивних змін на фондовому ринку значною мірою вдасться за рахунок зусиль відповідних державних органів. Ліквідний, надійний та прозорий фондовий ринок має забезпечити реалізацію національних інтересів України та економічне зростання. Гармонізація українського законодавства відповідно до європейських норм сприятиме приведенню функціонування системи національного управління фондовим ринком у відповідність до європейської практики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Івахненко І.С. Особливості функціонування ринку цінних паперів в Україні та його вплив на інвестиційний процес. *Формування ринкових відносин в Україні*. № 4 (107). 2010. С. 81-85.

2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV (зі змінами від 17.09.2015 №701-VIII) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (дата звернення: 13.05.2019).

3. Алєйнікова Н.М. Функціонування фондового ринку України в умовах економічної нестабільності фінансового середовища. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2016. № 4 (46). С. 144-149.

4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL : <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics> (дата звернення: 4.05.2019 р.).

5. Бєдіна Н.С. Стан, проблеми та перспективи розвитку фондового ринку України. *Економіка промисловості*. 2008. № 3. С. 24-27.

6. Понеділко О. Інвестиційні ознаки комерційних банків та їх групування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 15. С. 4-7.

7. Антонюк Л.Л. Глобалізаційний вимір інноваційного співробітництва. *Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр.* Вип. 65, ч. II (у 2 ч.). 2006. С. 67-68.

8. Навроцька Н. Формування моделі українського ринку цінних паперів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 2-11. С. 146-150.

9. Петрук О.М. Банківська справа : навч. посібник / за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця. К.: Кондор, 2010. 461 с.

10. Кравченко В.П., Паламарчук Н.О. Особливості організації ринку цінних паперів у країнах світу. *Наукові записки*. 2013. Вип. 13. С. 128-133.

11. Калинець К.С. Аналіз світового досвіду організації фондової біржі в контексті можливостей його використання в Україні. *Регіональна економіка*. 2009. № 3. С. 182-191.

12. Кицюк І.В. Розвиток фондового ринку України в контексті євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6 (1). С. 155-158.

13. Поплавська М.В. Особливості формування фондового ринку України. *Економіка та держава*. 2011. № 2. С. 79-81.

14. Терещенко Г.М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні. *Фінанси України*. 2007. № 6. С. 97-104.

15. Гриценко Л.Л. Проблеми розвитку фондового ринку України в умовах фінансової глобалізації. *Механізм регулювання економіки*. 2010. № 2. С. 10-15.

REFERENCES:

1. Ivakhnenko I.S. (2010) Osoblyvosti funktsionuvannya rynku tsinnykh paperiv v Ukraini ta yoho vplyv na investytsiyni protsesy [Features of the functioning of the securities market in Ukraine and its impact on the investment process]. *Formation of market relations in Ukraine*, no. 4 (107), pp. 81-85.

2. Pro tsinni papery ta fondovy rynok: Zakon Ukrainy vid 23.02.2006 r. № 3480-IV [On Securities and the Stock Market: Law of Ukraine dated February 23, 2006 No. 3480-IV]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (accessed 13 May 2019).

3. Alieinikova N.M. (2016) Funktsionuvannya fondovoho rynku Ukrainy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti finansovoho seredovyscha [Functioning of the stock market of Ukraine in the conditions of financial instability of the financial environment]. *Bulletin of the ONU named after II Mechnikova*, no. 4 (46), pp. 144-149.

4. Ofitsiyni sait Natsionalnoi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku [Official site of the National Commission on Securities and Stock Market]. Available at: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics> (accessed 4 May 2019).

5. Biedina N.S. (2008) Stan, problemy ta perspektivy rozvytku fondovoho rynku Ukrainy [Status, prob-

lems and prospects of the Ukrainian stock market development]. *Economy of the industry*, no. 3, pp. 24-27.

6. Ponedilko O. (2011) Investytsiyni oznaky komertsiinnykh bankiv ta yikh hrupuvannya [Investment features of commercial banks and their grouping]. *Investments: practice and experience*, no. 15, pp. 4-7.

7. Antoniuk L.L. (2006) Hlobalizatsiyni vymir innovatsiynoho spivrobotnytstva [Globalization dimension of innovation cooperation]. *Actual problems of international relations: Sb. sciences ave*, vol. 65, p. 2, no. 3, pp. 67-68.

8. Navrotska N. (2010) Formuvannya modeli ukrain-skoho rynku tsinnykh paperiv [Formation of the Ukrainian securities market model]. *Scientific herald of NLTU of Ukraine*, vol. 2-11, pp. 146-150.

9. Petruk O.M. (2010) *Bankivska sprava* [Banking] (eds. Butynets F.F.), Kyiv: Condor. (in Ukrainian)

10. Kravchenko V.P., Palamarchuk N.O. (2013) Osoblyvosti orhanizatsii rynku tsinnykh paperiv u krainakh svitu [Features of the securities market organization in the countries of the world]. *Proceedings*, vol. 13, pp. 128-133.

11. Kalynets K.S. (2009) Analiz svitovoho dosvidu orhanizatsii fondovoi birzhi v konteksti mozhlyvostei yoho vykorystannia v Ukraini [Analysis of world experience in the organization of the stock market in the context of the possibilities of its use in Ukraine]. *Regional economy*, no. 3, pp. 182-191.

12. Kytsiuk I.V. (2016) Rozvytok fondovoho rynku Ukrainy v konteksti yevrointehratsiynnykh protsesiv [Development of the Ukrainian stock market in the context of European integration processes]. *Scientific herald of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, vol. 6 (1), pp. 155-158.

13. Poplavska M.V. (2011) Osoblyvosti formuvannya fondovoho rynku Ukrainy [Features of formation of the stock market of Ukraine]. *Economy and the state*, no. 2, pp. 79-81.

14. Tereshchenko H.M. (2007) Problemy stanovlennia ta napriamy udoskonalennia funktsionuvannya rynku tsinnykh paperiv v Ukraini [Problems of formation and directions of improvement of functioning of the securities market in Ukraine]. *Finance of Ukraine*, no. 6, pp. 97-104.

15. Hrytsenko L.L. (2010) Problemy rozvytku fondovoho rynku Ukrainy v umovakh finansovoi hlobalizatsii [Problems of the Ukrainian stock market development in the context of financial globalization]. *The mechanism of regulation of the economy*, no. 2, pp. 10-15.

Kharun Olena

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of International Economic Relations
Khmelnytskyi National University

Hrytsyna Lesya

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of International Economic Relations
Khmelnytskyi National University

DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN STOCK MARKET ON THE BASIS OF WORLD EXPERIENCE

The purpose of the article. The proclaimed Ukraine course for integration into European structures requires, first and foremost, the formation of a modern highly developed economy based on the latest advances in science, technology, technology, information, etc. The experience of economically developed countries shows that the stock market is one of the main sources of capital attraction and the focus on innovative development of the economy. The purpose of the article is to study the peculiarities of the development and functioning of the Ukrainian stock market, the introduction of world experience in the development of the securities market in Ukraine.

Methodology. In the course of research, methods of logical generalization, combination, analysis and synthesis, grouping, system and comparative analysis, graphic, monographic method were used.

Results. The article establishes that the stock market is the main component of the Ukrainian market economy, contributes to the restriction of monopoly, creates favorable conditions for competition, and rational allocation of financial resources. The stock market infrastructure of Ukraine is represented by a large number of professional participants, among which the most important link is the organizers of bids – stock exchanges. The analysis of the stock market development in Ukraine showed that the share of securities traded freely in the stock market does not exceed 10.96% of its total turnover.

Three main models of the stock market organization are described: American, European and mixed. The American stock market model is more dynamic than European and can adapt to any changes in the global economic environment; The most widespread in the world is a mixed model that combines the features of the two previous models. The Ukrainian stock market combines the features of both American and European models. The Ukrainian "mixed" model of the stock market is characterized by the fact that commercial banks carry out both traditional banking and investment activities.

Practical implications. Taking into account Ukraine's proclamation of a course on European integration, the domestic stock market and its infrastructure can not develop in isolation from European experience and global trends of capital market transformation. The development of the Ukrainian stock market should be guided by the experience of European countries, taking into account national characteristics and its own legislation. The basic laws in the field of legal regulation of the stock market of Ukraine and the EU are set out.

The problems of functioning of the stock market of Ukraine are determined. Relying on the experience of European countries, the main steps have been taken to improve, improve and stabilize the Ukrainian stock market.

Value/originality. Implementation of the proposed measures will allow to expand the stock market infrastructure and create favorable conditions for placement of financial resources, improve corporate governance, stimulate investment activity in the country, promote integration into the European and world capital markets. Harmonization of Ukrainian legislation in accordance with European norms will facilitate the functioning of the system of national stock market management in accordance with European practice.